

Sag C-9/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

10. januar 2020

Forelæggende ret:

Finanzgericht Hamburg (Tyskland)

Afgørelse af:

10. december 2019

Sagsøger:

Grundstücksgemeinschaft Kollaustraße 136

Sagsøgt:

Finanzamt Hamburg-Oberalster

Finanzgericht Hamburg

Kendelse

I sagen

Grundstücksgemeinschaft Kollaustraße 136

[udelades] Hamburg

– sagsøger –

[udelades]

m o d

Finanzamt Hamburg-Oberalster

[udelades]

– sagsøgt –

a n g å e n d e moms for 2013-2015
forudbetalt moms for 2016

har Finanzgericht Hamburg (domstolen i skatte- og afgiftsretlige sager i Hamburg), [udelades] den 10. december 2019 [udelades]

[udelades] [org. s. 2]

afsagt følgende kendelse:

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

1. Er artikel 167 i direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem til hinder for en national ordning, hvorefter retten til at fradrage moms allerede indtræder på tidspunktet for transaktionens udførelse, også selv om momskravet over for leverandøren eller tjenesteyderen efter national ret først forfalder, når vederlaget indgår, og vederlaget endnu ikke er blevet betalt?

2. Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende: Er artikel 167 i direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem til hinder for en national ordning, hvorefter retten til at fradrage moms ikke kan gøres gældende for den afgiftsperiode, hvori vederlaget er blevet betalt, såfremt momskravet over for leverandøren eller tjenesteyderen først forfalder, når vederlaget indgår, ydelsen allerede er blevet leveret i en tidligere afgiftsperiode og det ikke længere er muligt at gøre momskravet for denne tidligere afgiftsperiode gældende efter national ret på grund af forældelse?

II. Sagen udsættes på den Europæiske Domstols præjudicielle afgørelse.
[Org. s. 3]

VEJLEDNING OM RETSMIDLER

[Udelades] [org. s. 4]

A. De faktiske omstændigheder og tvistens genstand

- 1 Parterne er uenige om, hvorvidt ydelsesmodtagerens fradragsret i henhold til § 15, stk. 1, første punktum, i den tyske Umsatzsteuergesetz (lov om omsætningsafgift, herefter »UStG«) allerede opstår, når ydelsen er udført, eller først når vederlaget er betalt, når leverandøren beregner momsen ud fra indgåede vederlag (såkaldt »Ist-Versteuerer«).
- 2 Sagsøgeren, et privatretligt selskab, havde i de omtvistede år transaktioner bestående i udlejning af en erhvervsgrund. Sagsøgeren havde også selv lejet denne

grund. Både sagsøgeren og dennes udlejer havde gyldigt givet afkald på afgiftsfritagelsen for sådanne udlejningstransaktioner og dermed valgt at erlægge afgift. Begge havde af skattemyndighederne i medfør af UStG's § 20 fået tilladelse til ikke at beregne afgiften ud fra de aftalte vederlag, men ud fra de indgåede vederlag. Med lejekontrakten var sagsøgeren i besiddelse af en behørig permanent faktura.

- 3 Fra 2004 fik sagsøgeren delvis henstand med lejebetalingerne. Dette medførte, at sagsøgeren i de omtvistede år 2013-2016 foretog betalinger for tilrådighedsstillelsen af grunden i årene 2009-2012. Nærmere betegnet fordeler betalingerne som følger:

2013:	22 382,00 EUR <u>16 898,00 EUR</u> 39 280,00 EUR	for lejeperioden 2009 for lejeperioden 2010
2014:	14 075,98 EUR <u>25 204,02 EUR</u> 39 280,00 EUR	for lejeperioden 2010 for lejeperioden 2011
2015:	5 769,30 EUR <u>1 370,70 EUR</u> 7 140,00 EUR	for lejeperioden 2011 for lejeperioden 2012
2016:	<u>7 140,0 EUR</u> 7 140,0 EUR	for lejeperioden 2012

[Org. s. 5]

- 4 Desuden eftergav udlejer i 2016 sagsøgeren restgælden på 22 462,62 EUR.
- 5 I alle de nævnte betalinger var inkluderet 19% moms. Sagsøgeren gjorde i alle tilfælde sin fradragsret gældende i den regnskabsperiode henholdsvis det kalenderår, hvori betalingen fandt sted – uafhængigt af den lejeperiode, som betalingerne vedrørte.
- 6 I forbindelse med en afgiftskontrol hos sagsøgeren blev denne fremgangsmåde anfægtet. Kontrollanten var af den opfattelse, at fradragsretten allerede var opstået ved udførelsen af transaktionen – i den foreliggende sag tilrådighedsstillelsen af grunden på månedsbasis – og derfor i hvert enkelt tilfælde burde have været gjort gældende for den pågældende periode. Efterfølgende blev der den 15. juni 2017 i overensstemmelse hermed udstedt momsansættelser for årene 2011-2015 samt afgørelser om forudbetaling af moms for 2016. Heri blev den indgående moms ikke længere beregnet på grundlag af de betalinger, der var foretaget i de enkelte år, men på grundlag af den leje, der var aftalt for de enkelte år. Denne beregning havde følgende afgiftsmæssige konsekvenser for de omtvistede år:

– 2013: mindre indgående moms henholdsvis yderligere moms på 6 271,60 EUR

– 2014: mindre indgående moms henholdsvis yderligere moms på 6 271,60 EUR

- 2015: mindre indgående moms henholdsvis yderligere moms på 1 140,00 EUR
  - 2016: mindre indgående moms henholdsvis yderligere moms på 4 726,47 EUR
- 7 For årene 2011 og 2012 blev momsen ansat med 2 759,79 EUR henholdsvis 2 665,32 EUR mindre, eftersom de nyopståede lejerestancer i disse år hver især var højere end de betalinger, der var foretaget for de forudgående år. Ansættelserne for 2011 og 2012 er derfor ikke genstand for tvisten.
- 8 Ansættelserne for årene før 2011 blev ikke ændret, idet der med hensyn til disse var indtrådt forældelse. Disse ansættelser er ligeledes ikke genstand for tvisten. Dette indebærer, at sagsøgeren ikke har fået fradrag for den moms vedrørende lejeperioderne 2009 og 2010, der var indeholdt i lejebetalingerne fra 2013 og 2014. **[Org. s. 6]** I årene 2009 og 2010 gjorde sagsøgeren ikke denne indgående moms gældende. For årene 2013 og 2014 anerkendes den ikke af sagsøgte, eftersom fradragsretten allerede opstod i 2009 henholdsvis 2010 og burde have været gjort gældende allerede dengang.
- 9 Sagsøgeren indgav den 3. juli 2017 klage over ansættelserne af moms henholdsvis forudbetaling af moms for årene 2013-2016 af 15. juni 2017. Disse klager blev afvist den 8. november 2017. Sagsøgeren anlagde derefter sag den 28. november 2017.
- 10 Sagsøgeren har gjort gældende, at de anfægtede ansættelser er i strid med direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (herefter »momsdirektivet«). I henhold til dette direktiv er sagsøgtes opfattelse, hvorefter fradragsretten altid opstår allerede ved udførelsen af transaktionen, ikke korrekt. Når leverandøren beregner sin afgift ud fra indgåede vederlag, opstår ydelsesmodtagerens fradragsret tværtimod først, når ydelsesmodtageren har betalt vederlaget. Sagsøgeren gjorde derfor med rette altid først sin fradragsret gældende i det år, hvor betalingen fandt sted.

Relevante retsfor skrifter

I – National ret

- 11 De relevante retsfor skrifter i den tyske Umsatzsteuergesetz (UStG) har følgende ordlyd:
- »§ 13 Afgiftens opståen
  - (1) Afgiften opstår
  - 1.
  - for levering af varer og tjenesteydelser
  - a)

ved beregning af afgiften ud fra aftalte vederlag (§ 16, stk. 1, første punktum) ved udløbet af den regnskabsperiode, hvor ydelserne er udført. Dette gælder også for delvise leveringer. Disse foreligger, hvis der aftales særskilt vederlag for bestemte dele af en ydelse, som kan opdeles økonomisk. Såfremt [org. s. 7] vederlaget eller en del af vederlaget indgår, før ydelsen eller den delvise ydelse er udført, forfalder afgiften herfor ved udløbet af den regnskabsperiode, hvor vederlaget eller det delvise vederlag er indgået,

b)

ved beregning af afgiften ud fra indgåede vederlag (§ 20) ved udløbet af den regnskabsperiode, hvor vederlagene er indgået, [...]

§ 15 Fradrag for indgående afgift

(1) Den erhvervsdrivende kan fradrage følgende indgående afgift:

1.

afgifter, der skyldes efter loven for varer og andre ydelser, der af en anden erhvervsdrivende er udført for hans virksomhed. Udøvelsen af fradragsretten forudsætter, at den erhvervsdrivende er i besiddelse af en faktura, som er udstedt i henhold til §§ 14 og 14a. [...]

§ 16 Afgiftsberegning, afgiftsperiode og særskilt afgiftspålæggelse

(1) Afgiften beregnes, med forbehold af § 20, ud fra aftalte vederlag. Afgiftsperioden følger kalenderåret. [...]

(2) Fra det afgiftsbeløb, der er beregnet i overensstemmelse med stk. 1, trækkes fradragsberettigede indgående afgifter i henhold til § 15, der vedrører afgiftsperioden. [...]

§ 20 Beregning af afgiften ud fra indgåede vederlag

Afgiftsmyndigheden kan efter ansøgning tillade, at en erhvervsdrivende,

1.

hvis samlede omsætning (§ 19, stk. 3) i det foregående kalenderår ikke oversteg 500 000 EUR, eller

2.

som i henhold til § 148 i Abgabenordnung (lov om skatter og afgifter) er fritaget fra regnskabspligten og pligten til at udarbejde regnskaber på grundlag af årlige statusoptællinger, eller

3.

såfremt den erhvervsdrivende udfører transaktioner i forbindelse med udøvelse af et liberalt erhverv som omhandlet i § 18, stk. 1, nr. 1, i Einkommenssteuergesetz (lov om indkomstskat),

ikke beregner afgiften ud fra de aftalte vederlag (§ 16, stk. 1, første punktum), men ud fra de indgåede vederlag. [...]«

II. EU-retten

- 12 Efter den forelæggende rets opfattelse er følgende forskrifter i momsdirektivet af betydning for hovedsagen: **[Org. s. 8]**

»Artikel 63

Afgiftspligten indtræder og afgiften forfalder på det tidspunkt, hvor levering af varer eller ydelser finder sted.

Artikel 66

Uanset artikel 63, 64 og 65 kan medlemsstaterne bestemme, at afgiften for visse transaktioner og for visse kategorier af afgiftspligtige personer forfalder på et følgende tidspunkt:

[...]

b) senest når vederlaget indgår

[...]

Artikel 167

Fradragsretten indtræder samtidig med, at den fradragsberettigede afgift forfalder.

Artikel 167a

Medlemsstaterne kan indføre en valgfri ordning, hvorefter fradragsretten for en afgiftspligtig person, hvis moms udelukkende forfalder i henhold til artikel 66, litra b), udskydes, indtil der er betalt moms til hans leverandør på de varer eller ydelser, som den afgiftspligtige person har fået leveret.

[...]

Artikel 179

Fradraget foretages under ét af den afgiftspligtige person, ved at han i den moms, der skal betales for en afgiftsperiode, fradrager de momsbeløb, for hvilke fradragsretten i løbet af samme periode er opstået og udøves i henhold til artikel 178.

[...]

Artikel 180

Medlemsstaterne kan give en afgiftspligtig person tilladelse til at foretage et fradrag, som ikke er foretaget i henhold til artikel 178 og 179.

Artikel 226

Med forbehold af særbestemmelserne i dette direktiv er det med henblik på momsens kun obligatorisk at anføre følgende oplysninger på de fakturaer, der udstedes i medfør af bestemmelserne i artikel 220 og 221:

[...]

7a. i tilfælde af at afgiften forfalder på det tidspunkt, hvor betalingen modtages i overensstemmelse med artikel 66, litra b), og fradragsretten indtræffer på det tidspunkt, [org. s. 9] hvor den fradragsberettigede afgift forfalder, angivelsen kasseregnskab

[...]«

C. Begrundelsen for forelæggelsen af de præjudicielle spørgsmål

I. Første præjudicielle spørgsmål

- 13 Med det første spørgsmål skal det afklares, om fradragsretten i henhold til momsdirektivets artikel 167 uden undtagelse altid først indtræder samtidig med, at den fradragsberettigede afgift forfalder, eller om medlemsstaterne – som sagsøgte mener – kan fravige dette princip, når der i national ret er blevet gjort brug af den valgfri ordning i momsdirektivets artikel 66, litra b), og momskravet over for leverandøren efter national ret således først forfalder, når vederlaget indgår.

1. Retlig vurdering efter national ret

- 14 Efter national ret er sagsøgtes opfattelse korrekt. I henhold til UStG's § 15, stk. 1, første punktum, nr. 1, opstår fradragsretten samtidig med, at en vare eller anden ydelse leveres.
- 15 Det er i denne forbindelse uden betydning, hvornår afgiftskravet over for leverandøren forfalder. Det er navnlig ikke afgørende, om leverandøren beregner momsen ud fra aftalte vederlag i henhold til UStG's § 16, stk. 1, første punktum (»Soll-Versteuerer«), eller om han beregner den ud fra indgåede vederlag i henhold til UStG's § 20 (»Ist-Versteuerer«). Ganske vist forfalder afgiftskravet over for leverandøren i de tilfælde, der er omfattet af UStG's § 20 (»Ist-Versteuerer«) i henhold til UStG's § 13, stk. 1, litra b), først samtidig med, at leverandøren modtager vederlaget. Bestemmelsen i UStG's § 20 har imidlertid

ingen indflydelse på, hvornår ydelsesmodtagerens fradragsret indtræder [udelades] **[org. s. 10]** [udelades].

- 16 Noget andet følger ikke af, at fradragsretten i medfør af UStG's § 15, stk. 1, første punktum, nr. 1, kun vedrører »afgifter, der skyldes efter loven«. Det følger ikke heraf, at fradraget er betinget af, at momskravet over for leverandøren allerede skal være forfaldet. Med dette kriterium præciseres det i det væsentlige, at der skal foreligge en transaktion, der er afgiftspligtig og afgiftsbelagt i henhold til UStG, og at en afgift, der ikke er angivet korrekt, ikke giver ret til fradrag [udelades].
- 17 Det er også uden betydning for ydelsesmodtagerens fradrag, om denne selv svarer afgift ud fra aftalte eller indgåede vederlag. Den tyske lovgiver har ikke gjort brug af muligheden i henhold til momsdirektivets artikel 167a for at gøre fradraget hos afgiftspligtige personer, der betaler moms ud fra indgåede vederlag, afhængigt af vederlagets betaling.
- 18 I henhold til national ret opstår ydelsesmodtagerens fradragsret således også samtidig med udførelsen af transaktionen, når leverandøren betaler moms ud fra indgåede vederlag og endnu ikke har modtaget vederlaget. Ydelsesmodtageren får i så fald en fradragsret, selv om leverandøren endnu ikke skylder den pågældende afgift.

2. Tvivl om fortolkningen af EU-retten

- 19 Spørgsmålet skal muligvis bedømmes anderledes på grundlag af momsdirektivets artikel 167. I henhold til denne bestemmelse indtræder ydelsesmodtagerens fradragsret først, når den fradragsberettigede afgift forfalder.
- 20 a) I henhold til momsdirektivets artikel 66, litra b), kan medlemsstaterne bestemme, at afgiften for visse transaktioner for visse afgiftspligtige først forfalder, når vederlaget **[org. s. 11]** indgår. Den nationale lovgiver har gjort brug af denne mulighed i UStG's § 13, stk. 1, litra b). I disse tilfælde indtræder fradragsretten efter national ret imidlertid ligeledes allerede, når en vare eller anden ydelse er leveret. Anvendt strengt står momsdirektivets artikel 167 således i modsætning til den nationale lovgivning, eftersom den uadskillelige forbindelse mellem afgiftens forfald og fradragsretten, der er fastsat i momsdirektivets artikel 167, ophæves [udelades]. Domstolen har – så vidt det ses – endnu ikke taget stilling til denne problemstilling (ladt ubesvaret i Domstolens dom af 16.5.2013, C-169/12, præmis 33 ff.).
- 21 Foruden den klare ordlyd af momsdirektivets artikel 167 kan momsdirektivets nye artikel 226, nr. 7a, der blev indført ved direktiv 2010/45/EU af 13. juli 2010 om ændring af direktiv 2006/112/EF om det fælles merværdiafgiftssystem for så vidt angår faktureringsreglerne (EUT L 189, s. 1 – det såkaldte faktureringsdirektiv), tale for en konsekvent anvendelse af førstnævnte bestemmelse. I henhold til denne bestemmelse skal en faktura indeholde angivelsen »kasseregnskab«, såfremt afgiftens forfald reguleres i henhold til momsdirektivets artikel 66, litra b), og

fradragsretten indtræffer på det tidspunkt, hvor den fradragsberettigede afgift forfalder. Med denne supplerende angivelse på fakturaen informeres modtageren om, at leverandøren beskattes ud fra indgåede vederlag, og kan drage de nødvendige konsekvenser heraf med henblik på fradraget. I litteraturen anføres det, at det følger af momsdirektivets artikel 226, nr. 7a), at den sammenhæng mellem afgiftens forfald og fradragsretten, der er fastsat i momsdirektivets artikel 167, nu er obligatorisk [udelades].

- 22 Direktiv 2010/45/EU skulle gennemføres i national ret senest den 31. december 2012; alligevel har den tyske lovgiver ikke gennemført momsdirektivets artikel 226, nr. 7a). På baggrund af den indenlandske lovgivning forekommer dette logisk; ifølge denne har fakturamodtageren ikke brug for information om, hvorvidt fakturaudstederen beskattes ud fra indgåede vederlag, eftersom fradraget ikke berøres heraf. **[Org. s. 12]**
- 23 b) Den nationale retstilstand er imidlertid forenelig med momsdirektivets artikel 167, såfremt momsdirektivets artikel 167 ikke er en bindende forskrift, men blot et »vejledende princip« [udelades].
- 24 At momsdirektivets artikel 167 blot er et vejledende princip, kan muligvis følge af Rådets og Kommissionens protokollerede erklæring vedrørende artikel 17, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter (EFT L 145, s. 1) [udelades]. Artikel 17, stk. 1, i direktiv 77/388/EØF er forgængerbestemmelsen til momsdirektivets artikel 167 og har samme ordlyd. Ifølge den protokollerede erklæring kan medlemsstaterne fravige princippet i direktivets artikel 17, stk. 1, såfremt leverandøren af varer eller tjenesteydelser beskattes ud fra sine indgåede vederlag [udelades].
- 25 Det forekommer dog tvivlsomt, hvorvidt denne protokollerede erklæring kan anvendes til fortolkning af momsdirektivet. Ganske vist kan protokollerede erklæringer principielt tjene som fortolkningsbidrag med hensyn til Den Europæiske Unions retsakter (jf. f.eks. Domstolens dom af 19.6.2008, C-319/06, præmis 32). Ifølge Den Europæiske Unions Domstols praksis gælder dette dog ikke, når erklæringens indhold overhovedet ikke omhandles i den pågældende bestemmelses ordlyd (Domstolens dom af 23.2.1988, 429/85, præmis 9; dom af 26.2.1991, C-292/89, præmis 18; dom af 29.5.1997, C-329/95, præmis 23; dom af 3.12.1998, C-368/96, præmis 26).
- 26 Det er herefter afgørende, om den protokollerede erklæring er blevet integreret i momsdirektivets bestemmelser. Ordlyden af momsdirektivets artikel 167 fastsætter ikke en begrænsning, således som den fremgår af den protokollerede erklæring. Den protokollerede erklæring kan dog være omhandlet i den **[org. s. 13]** nye bestemmelse i momsdirektivets artikel 226, nr. 7a). Anvendelsen af denne bestemmelse afhænger ifølge dens ordlyd af to betingelser. For det første skal afgiften forfalde på det tidspunkt, hvor betalingen modtages i overensstemmelse med momsdirektivets artikel 66, litra b). For det andet skal

fradragsretten indtræffe på det tidspunkt, hvor den fradragsberettigede afgift forfalder. Med den anden betingelse gentages ordlyden af momsdirektivets artikel 167 således. Såfremt momsdirektivets artikel 167 skal anvendes strengt og uden undtagelse, er denne anden betingelse fuldstændig overflødig. På grundlag af samspillet mellem momsdirektivets artikel 167 og momsdirektivets artikel 226, nr. 7a), fremkommer således systematiske grunde, der taler for, at momsdirektivets artikel 167 ikke er et strengt krav, men et vejledende princip, som medlemsstaterne kan fravige.

3. Relevans for afgørelsen

- 27 Det præjudicielle spørgsmål er relevant for afgørelsen. [Udelades] [Uddybning]

II. Andet præjudicielle spørgsmål

- 28 Det andet spørgsmål er kun relevant, såfremt medlemsstaterne kan fravige ordningen i momsdirektivets artikel 167 som beskrevet ovenfor. Spørgsmålet har til formål at afklare, om den erhvervsdrivende i sådanne tilfælde under alle omstændigheder også kan gøre fradragsretten gældende i den afgiftsperiode, hvor fradragsretten ville være indtrådt under streng iagttagelse af momsdirektivets artikel 167 **[org. s. 14]**, når det ikke længere er muligt at gøre fradragsretten gældende i den tidligere afgiftsperiode, som i henhold til national ret er den rette.

1. Retlig vurdering efter national ret

- 29 Såfremt den erhvervsdrivende har undladt at foretage fradrag, er der efter national ret ikke mulighed for at gøre fradragsretten gældende i en senere afgiftsperiode. Når det ikke længere er muligt at gøre den indgående afgift gældende med tilbagevirkende kraft – således som det forholder sig i hovedsagen, idet der er indtrådt forældelse – kan retten ikke længere udøves.
- 30 I henhold til UStG's § 16, stk. 2, andet punktum, skal indgående afgift fratrækkes i den afgiftsperiode, som den vedrører. Efter denne bestemmelse skal indgående afgift fradrages i den afgiftsperiode, i hvilken betingelserne for fradragsretten er opfyldt [udelades]. I en senere afgiftsperiode kan der ikke længere foretages fradrag for indgående afgift [udelades]. Såfremt den erhvervsdrivende undlader at foretage fradrag i den korrekte afgiftsperiode, kan han kun foretage fradraget efterfølgende, såfremt afgiftsansættelsen for denne afgiftsperiode stadig kan ændres [udelades]. En ændring af ansættelsen er imidlertid under ingen omstændigheder længere mulig, når der er indtrådt forældelse for den pågældende periode.

2. Tvivl om fortolkningen af EU-retten

- 31 Momsdirektivets artikel 167 kan muligvis kræve en anden vurdering i de tilfælde, hvor den nationale lovgivning uanset momsdirektivets artikel 167 flytter tidspunktet for fradragsrettens indtræden til en tidligere afgiftsperiode, fradraget ikke er blevet gjort gældende i denne afgiftsperiode [**org. s. 15**] og ikke kan gøres gældende efterfølgende i henhold til national ret – som det er tilfældet under de omstændigheder, der foreligger i hovedsagen.
- 32 Ifølge domstolenes faste praksis er fradragsretten et grundlæggende princip i det fælles momssystem, som skal sikre momsens neutralitet. Fradragsretten er en integrerende del af momsordningen og kan som udgangspunkt ikke begrænses (Domstolens dom af 15.9.2016, C-516/14, præmis 37 ff.; dom af 21.3.2018, C-533/16, præmis 37 ff.; dom af 21.11.2018, C-664/16, præmis 37 ff.).
- 33 I henhold til momsdirektivets artikel 179 skal fradragsretten også efter EU-retten principielt udøves i den afgiftsperiode, hvor retten er opstået (Domstolens dom af 8.5.2008, C-95/07, præmis 40 ff.). Ganske vist kan medlemsstaterne i henhold til momsdirektivets artikel 180 give tilladelse til et fradrag, som ikke er foretaget i henhold til artikel 179, men den tyske lovgiver har ikke gjort brug af denne mulighed.
- 34 Ikke desto mindre kan fradragsrettens grundlæggende betydning gøre det nødvendigt at give den erhvervsdrivende mulighed for under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, også at gøre den indgående afgift gældende for afgiftsperioden i henhold til momsdirektivets artikel 167, når den nationale lovgivning fraviger momsdirektivets artikel 167. Dette kan i al fald være påkrævet, når fradraget ikke længere kan gøres gældende i den afgiftsperiode, der er den korrekte i henhold til national ret, for også at sikre momssystemets neutralitet i et sådant tilfælde. I en sådan situation bliver fravigelsen af momsdirektivets artikel 167 – der i sig selv er fordelagtig for den erhvervsdrivende – nemlig til en ulempe for denne.

3. Relevans for afgørelsen:

- 35 Det andet præjudicielle spørgsmål er af betydning for afgørelsen, såfremt det første spørgsmål besvares benægtende og medlemsstaterne i de tilfælde, der er anført i momsdirektivets artikel 66, litra b), må fravige momsdirektivets artikel 167 på den beskrevne [**org. s. 16**] måde. [Udelades] [Uddybning]

D. Nationale procesretlige betragtninger

- 36 [Udelades]
- 37 [Udelades]
- 38 [Udelades] [**Org. s. 17**] [Udelades]

39 [Udelades]

ARBEJDS
DOKUMENT